

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 6To/14/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2323011411
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Pavol Macháč
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2024:2323011411.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave, v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Pavla Macháča a členov senátu JUDr. Kataríny Batisovej a JUDr. Andrey Kondllovej, v trestnej veci obžalovaného A. B., nar. X. XXXXXX XXXX v C., trvalé bydlisko D. E. F. XXX, pre prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona (ďalej len Tr. zák.), o odvolaní prokurátora voči rozsudku Okresného súdu Galanta z 18. decembra 2023, č. k. OT/239/2023 - 41, na verejnom zasadnutí konanom 23. apríla 2024 v Trnave, takto

rozhodol:

Podľa § 319 Trestného poriadku sa odvolanie prokurátora Okresnej prokuratúry Galanta zamietá.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Galanta (ďalej len okresný súd) rozsudkom z 18. decembra 2023, č. k. OT/239/2023 - 41, uznal obžalovaného A. B. (ďalej len obžalovaný) za vinného zo spáchania prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že dňa 15.12.2023 v čase o 10.20 hod. viedol osobné motorové vozidlo značky Chevrolet Aveo, EČV: D. v meste Galanta na ceste I/35 medzi čerpacou stanicou AVAJET a križovatkou na mestskú časť Kolónia, kde bol hliadkou Policajného zboru zákonným spôsobom kontrolovaný a dobrovoľne sa podrobil dychovej skúške na zistenie prítomnosti alkoholu v dychu prístrojom AlcoQuant 6020 plus, čísla A408993 v čase o 10:35 hod., ktorej výsledok bol pozitívny s nameranou hodnotou 1,58 mg/l vydychovaného vzduchu (v prepočte 3,29 promile).

2. Okresný súd za to obžalovaného odsúdil podľa § 289 ods. 1 Tr. zák. s poukazom na § 36 písm. l) Tr. zák. a § 37 písm. m) Tr. zák. na trest odňatia slobody vo výmere 5 (päť) mesiacov, výkon ktorého mu podľa § 49 ods. 1 písm. a) Tr. zák. podmenečne odložil a podľa § 50 ods. 1 Tr. zák. mu učil skúšobnú dobu podmenečného odsúdenia na 2 (dva) roky. Zároveň mu podľa § 61 ods. 2, ods. 3 Tr. zák. uložil aj trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá v cestnej premávky vo výmere 6 (šesť) rokov.

3. Po vyhlásení rozsudku na hlavnom pojednávaní a poučení o opravnom prostriedku sa obžalovaný vzdal práva podať odvolanie, aj za osoby oprávnené v jeho mene podať, avšak prokurátor zahlásil odvolanie v neprospech obžalovaného čo do výroku o treste.

4. Zahlásené odvolanie prokurátor odôvodnil písomným podaním doručeným okresnému súdu 22. decembra 2023.

5. V odvolaní po rekapitulácii výrokov a odôvodnenia napadnutého rozsudku prokurátor uviedol, že napáda výrok o treste, ktorý považuje za neprimerane mierny.

5.1. Poukázal na to, že Tr. zák. vychádza zo zásady, že základným účelom a cieľom trestu je ochrana spoločnosti pred trestnými činmi a ich páchatelmi. Zmysel existencie a prípadnej aplikácie noriem trestného práva je predovšetkým v tom, aby sa trestné činy buď vôbec nepáchali alebo páchali v čo najmenšej miere. Ochrana spoločnosti pred páchatelmi trestných činov vrátane ochrany práv a slobôd jednotlivých občanov tak robí z trestu prostriedok sebaobrany spoločnosti pred trestnými činmi. Trest má však okrem toho pôsobiť výchovne, a to nielen na páchatel'a, ale aj na ostatných členov spoločnosti, pričom generálna prevencia sa má uskutočňovať prostredníctvom individuálnej prevencie. Ak sa teda páchatel'ovi zabráni aj v ďalšej trestnej činnosti, dáva sa tým najavo aj ostatným členom spoločnosti,

ktoré správanie je nežiaduce, proti čomu je namierený Trestný zákon a takýmto spôsobom možno ovplyvňovať pozitívnu hodnotovú orientáciu občanov spoločnosti.

5.2. V ďalšom poukázal na primeranosť trestu, ktorá je nevyhnutným predpokladom dosiahnutia výchovných účinkov trestu, keďže nevyhnutným predpokladom prevýchovy páchatela je jeho akceptovanie trestu ako spravodlivého následku jeho protiprávneho konania. Spravodlivosť trestu tak možno považovať aj za predpoklad prerastania represívneho pôsobenia trestu do pôsobenia výchovného. Možno konštatovať, že páchatela môže so spravodlivosťou, a teda aj so spoločnosťou zmieriť len spravodlivý trest. Do pozornosti dal rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 13. mája 2014, sp. zn. 4 To 7/2013.

5.3. Ďalej v odvolaní argumentoval tým, že k názoru okresného súdu vo vzťahu k navrhovanému trestu je potrebné uviesť, že trest navrhovaný - nepodmienečný trest odňatia slobody krátkeho trvania sa vzhľadom na okolnosti prípadu - najmä množstvo zisteného alkoholu v dychu, ktoré predstavovalo 3,29 promile, nejaví ako neprimeraný, či neúmerný.

5.4. V tejto súvislosti prokurátor poukázal na napr. MUDr. Kollára S., znalecký ústav Inštitút forenzných medicínskych expertíz Bratislava – FORENZNE – PSYCHIATRICKÁ ALKOHOLÓGIA: „STUPEŇ OPITOSTI:

- Podnapitost' 0,15 až 0,47 mg/l (0,30 až 0,99 promile)

· Hovornosť, ľahká eufória, pocit uvoľnenia, zmiernenie úzkosti, útlmu, ľahšie nadväzovanie spoločenských kontaktov, predĺženie reakčného času, ovplyvnenie priestorového videnia, adaptácie na svetlo – tma, farbicitu.

- Mierna opitost' 0,48 až 0,71 mg/l (1,00 až 1,49 promile)

· Zvýšená hovornosť, stupňujúca sa eufória a uvoľnenosť, vtipkovanie, bezstarostosť, „povznesenie sa nad bežné problémy“, zvýšené sebadôvera, vystatovačnosť, preceňovanie vlastných schopností (fyzických aj psychických), oslabovanie morálnych zábran, sexuálnych zábran, predlžovanie reakčného času, porucha koordinácie pohybov, začervenanie obličaja, narušenie sluchu.

- Stredná opitost' 0,72 až 0,95 mg/l (1,50 až 1,99 promile)

· Stupňujú sa doteraz uvedené príznaky (jemná motorika, hrubá motorika), zníženie pozornosti (nové javy, neočakávané situácie), schopnosti plánovania, predvídania nebezpečenstva, narušenie reči, znižovanie zábran, demaskujú sa skryté zložky osobnosti, pudová zložka osobnosti, afektemotivita labilná až inkontinentná, agresivita.

- Ťažká opitost' 0,96 až 1,43 mg/l (2,00 až 2,99 promile)

· Ťažké poruchy reči, psychomotoriky, výrazné poruchy chovania, agresivita – typická u agresívnych osobností zvracanie, únik moča, stolice.

(prednáška dostupná i na webe: https://ja-sr.sk/sites/default/files/2021-04/Forenzne_psychiatricka_ALOHOLOGIA.pdf).

5.5. Dôvodil predovšetkým tým, že v prejednávanej prípadu obžalovaný vykonával jazdu s osobným motorovým vozidlom v stupni ťažkej opitosti, keďže nafúkal cez 3 promile, jednalo sa o stav, ktorý mu bez akýchkoľvek pochybností vykonávať túto činnosť znemožňoval a činil obzvlášť nebezpečnou. Len šťastnou náhodou, nesúvisiacou s okolnosťami na strane obžalovaného, nedošlo k tragickému následku, ktorý takýmto konaním hrozí. Stupeň opitosti páchatela je pritom potrebné vždy zohľadňovať v rámci skúmania závažnosti spáchaného prečinu a mal by byť zohľadnený aj pri individualizácii trestnej sankcie. Motorové vozidlo sa v rukách takto alkoholom ovplyvneného páchatela mení na zbraň a táto je v zásade neovládateľná, resp. neovládateľná v dostatočnom rozsahu. Riziko spôsobenia škody či ublíženia na zdraví, resp. ešte ďaleko horšieho následku je potom v takom prípade mimoriadne vysoké a pokiaľ obžalovaný, vedomý si takéhoto rizika, sa toto rozhodol dobrovoľne podstúpiť, je povinný znášať následky z toho plynúce.

5.6. Prokurátor uviedol, že vo vzťahu k osobe obžalovaného bolo zistené, že už v minulosti bol odsúdený za prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky, teda za rovnaký trestný čin ako v prejednávanej prípadu. Aj keď sa na toto odsúdenie vzťahuje zákonná fikcia neodsúdenia, táto neznamená, že na obžalovaného je potrebné hľadieť ako na osobu bez trestnej minulosti, keďže zahladenie odsúdenia neznamená „vymazanie“ alebo neexistenciu protiprávneho konania obžalovaného. Z výpisu evidenčnej karty vodiča tiež vyplýva, že dvakrát bol postihnutý aj za priestupok pod vplyvom alkoholu (roky 2010 a 2016).

5.7. Prokurátor potom v odvolaní upriamil pozornosť na to, že konanie obžalovaného je potrebné vyhodnotiť aj v kontexte aktuálnej situácie v oblasti dopravných nehôd spôsobených pod vplyvom alkoholu, kde alkohol ako príčina (častokrát fatálnych) dopravných nehôd s tragickými následkami stále dosahuje popredné miesta, ako aj zaznamenaných a medializovaných prípadov páchania trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky. Takmer denne sa v médiách objavujú správy o tom, že

polícia odhalila vodičov, ktorí viedli vozidlo pod vplyvom alkoholu, napriek tejto skutočnosti, páchanie tohto trestného činu nemá klesajúcu tendenciu, a to ani napriek trestnej politike štátu v tomto ohľade, kde Slovenská republika v rámci okolitých krajín má jednu z najprísnejších politík. Ani medializácia, ani miernejšie tresty v podobe podmienenečných odsúdení, či ukladanie trestu zákazu činnosti nenapĺňa individuálnu ani generálnu prevenciu, ako dve z podstatných funkcií trestu. Na mieste je tiež potrebné poukázať aj na trend, ktorým sa uberá trestná politika štátu, keďže predstavený návrh novely Trestného zákona vo vzťahu k trestnému činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky predpokladá prednostné uplatnenie represívnej funkcie trestu (v podobe krátkodobého trestu odňatia slobody) za účelom efektívneho naplnenia ostatných funkcií trestu akými sú individuálna prevencia a generálna prevencia. V danom prípade toto mimoriadne závažné konanie obžalovaného nemalo fatálne následky. Možno len polemizovať o tom, či a k akému následku by v dôsledku konania obžalovaného mohlo dôjsť, keby mu nebola ďalšia jazda s vozidlom znemožnená. Práve ohrozenie najvyšších hodnôt akými sú život a zdravie ľudí vykazuje znaky tak mimoriadnej závažnosti, že je na mieste pri treste zohľadniť aj represiu, pričom nepodmienený trest odňatia slobody, predstavujúci zásah do práva na slobodu obžalovaného, v porovnaní s možným zásahom do práva na život a ľudské zdravie, nevykazuje znaky neprimeranosti do tej miery, aby bolo možné konštatovať nevhodnosť a neúmernosť uloženia tohto druhu trestu vo vzťahu k spáchanému činu, ale skôr opačne, a to pri zohľadnení všetkých okolností prípadu, vrátane osoby obžalovaného.

5.8. Ďalej prokurátor argumentoval, že skutkové podstaty ohrozovacích trestných činov, ktoré sú upravené v Trestnom zákone, spočívajú v tom, že sa nimi chráni záujem štátu na tak dôležitých hodnotách (v tomto prípade ľudské zdravie, život a v druhom rade aj majetok), že zákonodarca považoval za potrebné demonštrovať nebezpečnosť a závažnosť konaní naplňajúcich znaky skutkovej podstaty (tu trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky), že už samotné ohrozenie uvedených hodnôt je potrebné považovať za mimoriadne závažné. Ohrozovacie trestné činy majú svoje miesto v Trestnom zákone práve z dôvodu, že už samotné ohrozenie hodnôt chránených jednotlivými ustanoveniami je natoľko závažné, že je potrebné na ne adekvátne reagovať, odsúdiť toto konanie a dostatočne spravodlivým a účelným trestom demonštrovať neakceptovateľnosť tohto konania a odradiť v páchaní takejto trestnej činnosti každého, nečakajúc na prípadné tragické následky takéhoto konania, ku ktorým mohlo veľmi ľahko dôjsť aj v tomto prípade. Nie je na mieste ukladať prísne sankcie iba pri poruchovom následku trestného činu, pretože v prípade dopravných nehôd pod vplyvom alkoholu s tragickými následkami sú tieto už nezvratné a žiadny, teda ani prísny trest vodičovi nenahradí ujmu, ktorú už spôsobil poškodeným pozostalým. Pri prísnejších trestoch v prípade ohrozovacieho trestného činu podľa § 289 Trestného zákona tieto naopak môžu viesť k tomu, aby si vodič svoju chybu dostatočne uvedomil a už ju nikdy nezopakoval, teda môže byť naplnená preventívna funkcia trestu vo vzťahu k ďalšej trestnej činnosti s nezvratnými následkami. Okrajovo je potom možné poukázať tiež na pretrvávajúci trend v náraste počtu trestných činov ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Tr. zák., kde napriek ich dostatočnej medializácii nedochádza k poklesu páchania daného trestného činu (možno poukázať aj na „Zhodnotenie stavu zákonnosti a dokazovania trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Tr. zák. a trestného činu usmrtienia podľa § 149 ods. 4, ods. 5 Tr. zák., ktoré je zverejnené na webovom sídle Generálnej prokuratúry SR (<https://www.genpro.gov.sk/dokumenty/zhodnotenie-stavu-zakonnosti-dokazovaniatrestneho-cinu-ohrozenia-pod-vplyvom-navykovej-1-3b09.html>), z ktorého je okrem iného zrejme, že účinným prostriedkom na zníženie uvedených trestných činov by mohlo byť tiež sprísnenie návrhových opatrení trestov zo strany prokurátorov.

5.9. V nadväznosti na uvedené skutočnosti sa potom navrhovaný nepodmienený trest odňatia slobody nejaví ako neprimeraný. Možno však konštatovať, že neprimeraným sa javí skôr súdom uložený trest, keďže tento nie je v súlade so zásadami ukladania trestov definovaných v ustanovení § 34 ods. 1 Tr. zák. a nasl. Tu je potrebné poukázať okrem iného i na tú skutočnosť, že obžalovaný už v minulosti bol odsúdený za rovnaký trestný čin, teda v situácii keď viedol motorové vozidlo pod vplyvom alkoholu, taktiež bol dvakrát postihnutý za priestupok na úseku cestnej premávky pod vplyvom alkoholu. Z predmetného konania a uloženej sankcie sa tak celkom zrejme dostatočne nepoučil, najmä pokiaľ viedol v prejednávanvej veci vozidlo v ťažkom stupni opitosti.

5.10. Z prezentovaných dôvodov prokurátor v konečnom návrhu žiadal, aby Krajský súd v Trnave zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o treste a sám rozhodol tak, že obžalovanému uloží primeraný a zákonný nepodmienený trest odňatia slobody, vo výmere 1 až 3 mesiace a na výkon uloženého trestu obžalovaného zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia a trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá každého druhu 6 rokov, keďže skutkový stav v napadnutom rozsudku bol správne zistený. Tým, že krajský súd sám rozhodne, zabráni porušovaniu ústavného práva

obžalovaného na skončenie veci v primeranej lehote a na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 a 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

6. Obžalovaný sa k písomne odôvodnenému odvolaniu prokurátora nevyjadril.

7. Spisový materiál bol Krajskému súdu v Trnave (ďalej len krajský súd) riadne predložený na rozhodnutie o odvolaní prokurátora 17. januára 2024.

8. Za účelom prejednanía odvolania nariadil krajský súd termín verejného zasadnutia najskôr na 23. apríla 2024, ktorého sa zúčastnil prokurátor. Verejné zasadnutie sa vykonalo v neprítomnosti obžalovaného, ktorý sa napriek riadne vykázanému doručenie nedostavil. Po oboznámení správy o stave veci sa pristúpilo ku konečným návrhom, keďže krajský súd dokazovanie nedoplňal, nakoľko v tomto smere žiadne návrhy neboli. V rámci konečných návrhov prítomný prokurátor navrhol zrušiť napadnutý rozsudok vo výroku o treste s tým, aby krajský súd sám uložil obžalovanému zákonný, primeraný a spravodlivý trest.

9. Podľa § 315 Trestného poriadku (ďalej len Tr. por.), o odvolaní proti rozsudku okresného súdu rozhoduje krajský súd. O odvolaní proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu rozhoduje najvyšší súd.

Podľa § 316 ods. 1 Tr. por., odvolací súd zamietne odvolanie, ak bolo podané oneskorene, osobou neoprávnenou alebo osobou, ktorá sa odvolania výslovne vzdala alebo znovu podala odvolanie, ktoré v tej istej veci už predtým výslovne vzala späť alebo bolo podané proti výroku, proti ktorému nie je prípustné.

Podľa § 316 ods. 3 Tr. por., odvolací súd zruší napadnutý rozsudok a vec vráti súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol, ak zistí, že

a) súd rozhodol v nezákonnom zložení,

b) obžalovaný nemal obhajcu, hoci išlo o prípad povinnej obhajoby, alebo

c) hlavné pojednávanie bolo vykonané v neprítomnosti obžalovaného, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky.

Podľa § 317 ods. 1 Tr. por., ak nezamietne odvolací súd odvolanie podľa § 316 ods. 1 alebo nezruší rozsudok podľa § 316 ods. 3, preskúma zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, prihliadne len vtedy, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1.

Podľa § 319 Tr. por. odvolací súd odvolanie zamietne, ak zistí, že nie je dôvodné.

10. Krajský súd ako súd odvolací na podklade podaného odvolania preskúmal napadnutý rozsudok a zistil, že odvolanie podal prokurátor ako oprávnená osoba, v zákonnom stanovenej lehote a proti výroku, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný. Následne s poukazom na ust. § 317 ods. 1 Tr. por. krajský súd preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť napadnutého výroku o treste, ako aj správnosť postupu konania, ktoré mu predchádzalo a zistil, že odvolanie prokurátora nie je dôvodné.

11. Treba pripomenúť, že odvolacie konanie je v podmienkach Slovenskej republiky postavené na tzv. obmedzenom revíznom princípe, čo explicitne vyplýva z ust. § 317 ods. 1 veta druhá Tr. por., podľa ktorého na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, prihliadne len vtedy, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1.

12. Inak vyjadrené, z úradnej povinnosti (z lat. ex officio), musí krajský súd pri svojom odvolacom prieskume prihliadnúť len na také chyby odvolaním nevytýkané, ktoré sú svojim významom zásadné, zakladajúce niektorý z dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por. Na ostatné chyby, odvolateľom v odvolaní nevytýkané, ktoré vyššie uvedené parametre nenapĺňajú, sa pri odvolacom prieskume neprihliada.

Ku konaniu, ktoré výroku o treste predchádzalo

13. Pokiaľ ide o správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo napadnutému výroku o treste, v tomto smere žiadne námietky odvolateľ nemal a chyby odvolaním nevytýkané, ktoré by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por., krajský súd vlastným prieskumom nezistil. Možno tak skonštatovať, že okresný súd vykonal dokazovanie vo vzťahu k napadnutému výroku o treste procesne správne a v rozsahu dostatočnom na spravodlivé, stavu veci a zákonu zodpovedajúce rozhodnutie.

K trestu všeobecne

14. Pokiaľ ide o primeranosť a zákonnosť výroku o treste, je potrebné úvodom pripomenúť, že pri úvahách o druhu a výmere trestu postupuje každý súd v zmysle zásad a kritérií rozhodných pre ukladanie trestov uvedených v ust. § 34 ods. 1, ods. 3 Tr. zák., podľa ktorých trest má zabezpečiť ochranu spoločnosti pred páchatelom tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvorí podmienky na jeho výchovu k tomu, aby viedol riadny život a súčasne iných odradí od páchania trestných činov,

trest zároveň vyjadruje morálne odsúdenie páchatel'a spoločnosťou. Trest má postihovať iba páchatel'a, tak aby bol zabezpečený čo najmenší vplyv na jeho rodinu a jemu blízke osoby.

15. Trest ako taký je právnym následkom trestného činu a preto musí byť úmerný k spáchanému trestnému činu (zásada proporcionálnosti trestu). Úmernosť trestu okrem iného určujú aj pohnútky páchatel'a a možnosti jeho nápravy. Úsudok o možnosti nápravy páchatel'a si súd vytvára z veľkej časti už na základe hodnotenia povahy a závažnosti spáchaného trestného činu (t. j. či ide o prečin, zločin, obzvlášť závažný zločin) pri náležitom zhodnotení osoby páchatel'a. Záver súdu o možnosti nápravy páchatel'a musí byť vždy v plnom súlade s ochranou, ktorú súd uloženým trestom poskytuje záujmom spoločnosti, štátu a členom spoločnosti pred útokmi páchatel'ov trestných činov a výchovným pôsobením na ostatných členov spoločnosti.

16. Trest je aj jedným z prostriedkov na dosiahnutie účelu Trestného zákona, čím je určená aj jeho funkcia v tých smeroch, v ktorých má pôsobiť zákon, t. j. na ochranu spoločnosti a na výchovu páchatel'a a ostatných občanov. Ochrana spoločnosti sa uskutočňuje dvoma prvkami, jednak prvkom donútenia (represia), ale tiež prvkom výchovy. Oba prvky sa uplatňujú zásadne súčasne v každom treste, pričom treba mať na zreteli dôležitosť vzájomného pomeru medzi trestnou represiou a prevenciou. Trestný zákon vychádza z myšlienky, že základným účelom a cieľom trestu je ochrana spoločnosti pred trestnými činmi a pred ich páchatel'mi.

17. Individuálna prevencia spočíva vo vytvorení podmienok na výchovu odsúdeného k tomu, aby viedol riadny život. Generálna prevencia má zabezpečiť nielen odradenie ostatných potenciálnych páchatel'ov od páchania trestných činov, ale i utvrdenie pocitu právnej istoty a spravodlivosti u ostatných členov spoločnosti. Spravodlivé a včasné uloženie trestu dáva ostatným členom spoločnosti najavo, že konanie, za ktoré bol uložený trest, je protiprávne a nežiaduce, varuje ich pred páchaním trestnej činnosti a posilňuje pocit právnej istoty a právneho štátu. Trestný zákon vychádza z jednoty individuálnej a generálnej prevencie, pričom obe tieto zložky sa navzájom dopĺňajú a podmieňujú. Disproporcia medzi jednotlivými druhmi prevencie v zásade vedie k nedostatočnému výchovnému pôsobeniu trestu, tak na páchatel'a trestného činu, ako i na ostatných členov spoločnosti. Trest samozrejme musí vyjadrovať aj morálne odsúdenie páchatel'a spoločnosťou. Inak povedané musí vyjadrovať spoločenské odsúdenie, negatívne ohodnotenie páchatel'a a jeho činu, tak právne, ako aj etické.

18. Pri ukladaní trestu musí súd obligatórne prihliadnúť podľa § 38 ods. 2 Tr. zák. na pomer a mieru závažnosti poľahčujúcich a priťažujúcich okolností. Zároveň pri určovaní druhu a výmery trestu musí súd v súlade s ust. § 34 ods. 4 Tr. zák. prihliadnúť na spôsob spáchania trestného činu a jeho následok, zavinenie, pohnútku, priťažujúce a poľahčujúce okolnosti, ako aj na osobu páchatel'a, jeho pomery a možnosti jeho nápravy.

19. V rámci požiadavky primeranosti trestu zohráva významnú úlohu sudcovská individualizácia trestu, ktorá fakticky umožňuje naplnenie tejto požiadavky v konkrétnych prípadoch. Individualizácia trestu je prostriedkom dosiahnutia primeranosti trestu. Druh a intenzita trestu musia byť súdom v každom konkrétnom prípade stanovené tak, aby zodpovedali všetkým zvláštnostiam daného prípadu.

20. Neprimerane prísne (ale, samozrejme, i neprimerane mierne) tresty pôsobia škodlivo na páchatel'a i spoločnosť. U verejnosti môžu neprimerané tresty vyvolať súcit s páchatel'om, či ohroziť jej dôveru v spravodlivé rozhodovanie súdu, či jej dôveru v súdnu moc ako celok. U páchatel'a neprimerane prísne tresty vedú k zatrpknutosti, pretože takéto tresty páchatel' oprávnené nemôže považovať za spravodlivé. Páchatel' je súdom odsudzovaný za nespravodlivosť (bezprávie), ktorú trestným činom spáchal, a preto má právo očakávať spravodlivosť zo strany súdu. Primeranosť trestu je zároveň nevyhnutým predpokladom dosiahnutia výchovných účinkov trestu, keďže nevyhnutným predpokladom prevýchovy páchatel'a je jeho akceptovanie trestu ako spravodlivého následku jeho protiprávneho konania, pričom v prípade nespravodlivého trestu k takejto akceptácii trestu zo strany páchatel'a pochopiteľne nemôže dôjsť. Spravodlivosť trestu je tak možné považovať aj za predpoklad prerastania represívneho pôsobenia trestu do pôsobenia výchovného.

K trestu konkrétne

21. Pokiaľ ide o povahu spáchaného prečinu, správne prokurátor v odvolaní poukázal na to, že trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Tr. zák. je ohrozovací trestný čin. Objektom tejto skutkovej podstaty je ochrana života, zdravia a majetku, najmä pred vodičmi motorových vozidiel, ktorí vedú motorové vozidlo pod vplyvom alkoholu alebo drog. Z povahy motorových vozidiel, ktoré svojou váhou a motorickou silou spôsobujú závažné deštruktívne účinky, vyplýva, že následky dopravných nehôd sú spravidla závažné, keďže ide nielen o prípady usmrtenia, ale aj veľmi časté prípady, pri ktorých dochádza k ťažkým zraneniam poškodených. Objektívna stránka tohto trestného činu spočíva v konaní páchatel'a, ktorý v stave vylučujúcom spôsobilosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky,

vykonáva zamestnanie alebo inú činnosť, pri ktorých by mohol ohroziť život alebo zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku. Z hľadiska ovplyvnenia alkoholom rozumieme pod pojmom stav vylučujúci spôsobilosť, kedy hladina alkoholu v krvi vodiča motorového vozidla dosiahne 1,0 g/kg (1 promile), nakoľko podľa poznatkov lekárskej vedy nie je žiadny, teda ani nadpriemerne disponovaný vodič motorového vozidla, schopný bezpečne viesť motorové vozidlo pri takejto hladine alkoholu v jeho krvi. Páchateľom tohto trestného činu môže byť ktokoľvek (všeobecný), z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmyselné zavinenie.

22. Krajský súd zastáva názor, že každé ovplyvnenie alkoholom znižuje schopnosť k vedeniu motorového vozidla v cestnej premávke, nakoľko vodič potom nie je schopný správnych a včasných vnemov, pohotových reakcií na situácie bežne vznikajúce v cestnej premávke, preto je dôležité vedieť, k akému výraznému zníženiu schopností vodiča vplyvom návykovej látky, spravidla alkoholu, došlo. Z logiky vecí platí, že čím vyššia je hladina alkoholu v krvi páchatela tohto činu, t. j. stupeň jeho opitosti (resp. čím vyššia je miera jeho ovplyvnenia inou návykovou látkou ako je alkohol), tým je jeho schopnosť viesť motorové vozidlo v cestnej premávke nižšia (problematickejšia, obmedzenejšia) a naopak potenciálne riziko ohrozenia záujmov chránených Tr. zák. vyššie. Na základe uvedeného je preto aj krajský súd toho názoru, že stupeň opitosti páchatela je potrebné vždy zohľadňovať v rámci skúmania závažnosti spáchaného prečinu a mal by byť zohľadnený aj pri individualizácii trestnej sankcie.

23. V tomto prípade z ustálených skutkových zistení vyplýva, že obžalovaný viedol ako vodič osobné motorové vozidlo pod vplyvom alkoholu s nameranou hodnotou 1,58 mg alkoholu na liter vydychovaného vzduchu, čo v prepočte činí 3,29 promile alkoholu v krvi. Takúto hladinu alkoholu v krvi veda označuje už za ťažkú opitosť, v rámci tohto stavu osoba nie je schopná samostatnej chôdze, má blábolivú reč, psychické poruchy, výraznejšie poruchy správania (napr. opilecká agresivita), zvracanie a pod. Závažnosť prečinu spáchaného obžalovaným v rámci kategórie týchto trestných činov tak aj podľa názoru krajského súdu bola vysoká, tu aj s poukazom na miesto, kadiaľ vozidlo viedol (cesta v meste) a počas dennej špičky (10,20 hod.).

24. Súčasne ale netreba opomínať fakt, že z hľadiska typovej závažnosti ide pri prečine ohrozenia pod vplyvom návykovej látky v jeho základnej skutkovej podstate podľa § 289 ods. 1 Tr. zák. stále o trestný čin, ktorý je jeden z najmiernejšie trestných v celom zákone.

25. Krajský súd nezdieľa názor prokurátora, že páchatela prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Tr. zák., u ktorého bola zistená ťažká opitosť (2,0 až 2,99 promile alkoholu v krvi), nemožno potrestať podmieneným odkladom trestu odňatia slobody, ak sú na to splnené zákonné podmienky. Je tomu tak z dôvodu, že okrem stupňa opitosti majúceho vplyv na závažnosť spáchaného prečinu je potrebné zväžiť aj možnosti nápravy páchatela týmto druhom trestu. A práve táto ostatná zákonná podmienka v prípade obžalovaného podľa názoru krajského súdu stále splnená je, čo vytvára prekážku pre jeho potrestanie nepodmieneným trestom odňatia slobody v zmysle návrhu prokurátora.

26. Ide totiž o to, že hoci bol obžalovaný doposiaľ štyrikrát súdne trestný aj za totožnú trestnú činnosť (vedenie motorového vozidla pod vplyvom návykovej látky) a boli mu uložené podmienené i nepodmienené tresty, je žiadúce v prejednávanej trestnej veci zohľadniť práve časový odstup od predchádzajúcich odsúdení. Obžalovaný bol súdne trestaný v rozpätí rokov 1997 – 1999, pričom od posledného odsúdenia ubehlo už 24 rokov. Počas tohto obdobia obžalovaný viedol riadny život, nedopúšťal sa trestnej činnosti v podobe trestných činov, hoci nemožno opomenúť jeho priestupky v doprave, no aj od spáchania týchto uplynula značná doba siedmich rokov. Z pohľadu krajského súdu ide o dostatočne dlhú dobu, kedy obžalovaný bez nejakých väčších excesov preukázal, že má snahu o začlenenie sa do spoločnosti ako riadny občan, ktorý vie viesť riadny život a taktiež, že to so svojím polepšením sa, myslel vážne.

Vo vyššie uvedenej súvislosti je potrebné pri ukladaní trestu zobrať do úvahy aj postoj obžalovaného k stíhanej trestnej činnosti, ktorý sa od začiatku trestného stíhania priznal a svoje konanie oľutoval a na hlavnom pojednávaní realizoval vyhlásenie o vine. Treba tiež zohľadniť, že bol riadne zamestnaný, že v práci bol kontrolovaný vykonávaním dychovej skúšky za účelom zistenia prítomnosti alkoholu, pričom v práci alkohol u neho nebol zistený.

27. Prokurátorom navrhovaný nepodmienený trest odňatia slobody by bol teda pre obžalovaného podľa názoru krajského súdu neprimerane prísny, no najmä by nebolo naplnené ust. § 34 ods. 3 Tr. zák., pretože tento druh trestu by nepostihol samotného obžalovaného, ale jeho rodinu, keďže ako vyplynulo z výsluchu obžalovaného, tento býva so svojimi rodičmi a spláca matkinu hypotéku. Uložením nepodmieneného trestu hoc aj krátkeho trvania by mohlo spôsobiť stratu zamestnania a potrebného príjmu pre chod spoločnej domácnosti. Z uvedeného je zrejmé, že síce nejde o najvzornejšieho vodiča i občana, čo sa premietlo aj do priznania priťažujúcej okolnosti podľa § 37 písm. m) Tr. zák., no na strane druhej obžalovaný prejavil snahu po náprave a po vedení riadneho života a nejde ani o extrémne nedisciplinovaného vodiča, ktorý by svojím nezodpovedným správaním v cestnej premávke

pravidelne a sústavne ohrozoval ostatných účastníkov cestnej premávky. V prejednávacom prípade teda postačovala „jednoduchá“ podmienka s určením skúšobnej doby a nie prokurátorom navrhovaný nepodmienečný trest, keďže podstatné je hlavne to, aby bol obžalovaný opätovne po určitý čas vedený k riadnemu životu, odstavený od možnosti viesť motorové vozidlá v cestnej premávke a nie to, či iba na krátke obdobie bude obmedzený na osobnej slobody vo väzenskom prostredí. U obžalovaného bol správne vzhľadnutý predpoklad, že už samotné odhalenie trestného činu, jeho trestné stíhanie, negatívne zhodnotenie jeho osoby a jeho konania odsudzujúcim rozsudkom či hrozba eventuálneho budúceho výkonu trestu odňatia slobody by mali mať sami o sebe tak z hľadiska individuálnej ako aj generálnej prevencie rovnaké účinky ako uloženie nepodmienečného trestu odňatia slobody. Týmto podmiennečným odsúdením súd vyjadril obžalovanému dôveru a zároveň mu dal možnosť, aby sa sám svojím správaním, bez izolácie od spoločnosti pričínil o to, že výkon podmiennečne odloženého trestu odňatia slobody nebude nariadený.

28. S ohľadom najmä na osobu obžalovaného je podľa názoru krajského súdu možné racionálne očakávať, že v prípade uloženia trestu odňatia slobody s podmiennečným odkladom jeho výkonu spolu s trestom zákazu činnosti bude naplnený účel trestu sledovaný ust. § 34 Tr. zák., tu najmä z hľadiska individuálnej prevencie. Nemožno tiež opomenúť odstrašujúci účinok samotného trestného konania.

29. Inak vyjadrené, pokiaľ ide o druh trestu, okresný súd z dôvodov rozvedených vyššie v texte postupoval správne a zákonne, keď obžalovanému uložil trest odňatia slobody s podmiennečným odkladom jeho výkonu. Ani krajský súd nepovažoval za nevyhnutné na obžalovaného vplyvať výkonom nepodmienečného trestu odňatia slobody ako žiadal prokurátor. Takýto postup si nevyžaduje ani účinná ochrana spoločnosti a ani náprava tohto konkrétneho páchatela. Súčasne ale neboli splnené ani zákonné podmienky na to, aby bol obžalovanému ukladaný niektorý z alternatívnych trestov (peňažný trest, trest povinnej práce), nakoľko tieto by neboli spôsobilé naplniť účel sledovaný zákonom ani z hľadiska individuálnej, ani generálnej prevencie.

30. Pokiaľ ide o výmeru trestu, krajský súd konštatuje, že okresný súd správne u obžalovaného skúmal pomer a mieru závažnosti poľahčujúcich a priťažujúcich okolností a správne zistil jednu poľahčujúcu okolnosť, tú už vyššie spomínanú podľa § 36 písm. l) Tr. zák., že sa k spáchaniu trestného činu priznal a jeho spáchanie úprimne oľutoval. Správne okresný súd u obžalovaného vzhliadol priťažujúcu okolnosť podľa § 37 písm. m) Tr. zák., že už bol za trestný čin odsúdený. Iné poľahčujúce a priťažujúce okolnosti ani krajský súd nezistil. Správne postupoval okresný súd aj vtedy, ak pri zistenom vyrovnanom pomere poľahčujúcich a priťažujúcich okolností vychádzal so zákonom stanovenej trestnej sadzby v ust. § 289 ods. 1 Tr. zák. (0 – 1 rok) Okresným súdom vymeraný trest odňatia slobody 5 mesiacov je v strede zákonného rozpätia a vzhľadom na osobu obžalovaného a okolnosti prípadu je takýto trest možné aj podľa krajského súdu považovať za primeraný a spravodlivý.

31. Pri podmiennečnom odklade výkonu trestu je okresný súd povinný v zmysle ust. § 50 ods. 1 Tr. zák. určiť skúšobnú dobu od jedného do piatich rokov. Okresným súdom určená skúšobná doba na úrovni 2 rokov je blízko polovice zákonného rozpätia, avšak aj podľa názoru krajského súdu je dostatočne dlhá na to, aby obžalovaný spôsobom svojho života preukázal polepšenie a dokázal spoločnosti, že to myslí vážne.

K trestu zákazu činnosti

32. Podľa § 61 ods. 1 Tr. zák., trest zákazu činnosti spočíva v tom, že sa odsúdenému po dobu výkonu tohto trestu zakazuje výkon určitého zamestnania, povolania alebo funkcie alebo takej činnosti, na ktorú treba osobitné povolenie alebo ktorej podmienky výkonu upravuje osobitný predpis.

Podľa § 61 ods. 2 Tr. zák., trest zákazu činnosti môže súd uložiť na jeden rok až desať rokov, ak sa páchatel dopustil trestného činu v súvislosti s touto činnosťou.

Podľa § 61 ods. 3 Tr. zák., ak súd odsudzuje páchatela za trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289, ktorého sa dopustil ako vodič dopravného prostriedku, ktorý už bol za taký trestný čin alebo za trestný čin usmrtienia podľa § 149 ods. 4 alebo 5, ktorých sa dopustil ako vodič dopravného prostriedku, odsúdený, uloží mu trest zákazu činnosti v hornej polovici trestnej sadzby uvedenej v odseku 2.

33. Okresný súd nepochybil, keď obžalovanému popri podmiennečnom treste uložil v zmysle ust. § 34 ods. 6 Tr. zák. aj trest zákazu činnosti vedenia motorových vozidiel v cestnej premávke podľa § 61 ods. 2, ods. 3 Tr. zák. Uloženie tohto druhu trestu si v tomto prípade nepochybne vyžaduje účinná ochrana spoločnosti, tu najmä ostatných účastníkov cestnej premávky pred páchatelmi tohto druhu trestnej činnosti. Z pohľadu krajského súdu predstavuje práve tento druh trestu najúčinnější nástroj v boji proti tomu druhu kriminality.

34. Nie je sporné, že obžalovanému trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu v danom prípade patrí, keďže sa súdenej trestnej činnosti dopustil v súvislosti s vedením motorového

vozidla. Niet sporu ani o tom, že v osobe obžalovaného ide o páchatel'a, ktorý už v minulosti bol odsúdený za trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Tr. zák., ktorého sa dopustil ako vodič dopravného prostriedku, konkrétne bol odsúdený rozsudku Okresného súdu Šala sp. zn. 1T/107/1998 z 21.12.1998. Správne mu teda okresný súd ukladal trest zákazu činnosti aj podľa § 61 ods. 3 Tr. zák. nad hornú polovicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby, v tomto prípade 6 rokov.

35. Podľa § 438d Tr. zák. (Prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. novembra 2011), ustanovenie § 61 ods. 3 a 5 sa vzťahuje aj na osobu, ktorá bola odsúdená za niektorý z trestných činov uvedených v § 61 ods. 3 alebo 5 pred 1. novembrom 2011, ak táto osoba spáchala ďalší trestný čin uvedený v § 61 ods. 3 alebo 5 po 1. novembri 2011. Súd však nemusí vziať do úvahy odsúdenie uložené pred 1. novembrom 2011, ak by vzhľadom na mimoriadne okolnosti predchádzajúcich prípadov bolo pre páchatel'a použitie trestnej sadzby trestu zákazu činnosti ustanovenej v § 61 ods. 3 alebo 5 neprimerane prísne.

36. Úvahy okresného súdu možno s poukazom na cit. ust. § 438d Tr. zák. doplniť v tom smere, že ani krajský súd nevidel žiadne také mimoriadne okolnosti, pre ktoré by malo byť pre obžalovaného v aktuálnom prípade použitie trestnej sadzby trestu zákazu činnosti ustanovenej v § 61 ods. 3 Tr. zák. neprimerane prísne. Inak vyjadrené, nebol dôvod na toto prechádzajúce odsúdenie príhliadať.

Záverečné zhrnutie

37. Okresným súdom vymerané tresty vo svojom súhrne považoval krajský súd za zákonné, primerané a spravodlivé, ktoré splnia svoju funkciu nielen z hľadiska individuálnej, ale aj generálnej prevencie a zároveň morálne odsúdia konanie obžalovaného.

38. Na základe prezentovaných úvah krajský súd vyhodnotil odvolanie prokurátora ako nedôvodné, preto ho postupom podľa § 319 Tr. por. na verejnom zasadnutí zamietol.

39. Toto uznesenie bolo prijaté jednomyseľne (§ 163 ods. 4 Tr. por.).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný riadny opravný prostriedok.